№ 225. Sobota 2. Października 1858. Rok wydania 48.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k. Reklamacye sa wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Obwieszczenie

C. k. krajowa dyrekcya finansów Wschodniej Galicyi i Bukowiny, spowodowana korespondencyą z obwodu żółkiewskiego z 1go września 1858. umieszczoną w krakowskim dzienniku *Czas* nr. 205, oświadcza dla uchylenia wszelkiej obawy, jakąby z niej mogli powziąć kontrybucnci, iż nie wydawano wcale do podrzędnych organów finansowych rozkazu względem zaprowadzenia 48godzinnego zacieru w gorzelniach lwowskiego okręgu administracyjnego, owszem przeciwnie polecono im w dopełnieniu wysokiej uchwały ministerstwa finansów, „ażeby dla każdej gorzelni zosobna wymiarkowały czas potrzebnej istotnie fermentacyi zacieru,“ lecz w tem rozporządzeniu rządowem ani przepisano ani też wspominano tego, że czas zacieru ma trwać tylko 48 godzin.

Lwów, 18. września 1858.

Sprawy krajowe.

(Ustawa górnicza. — Doniesienia z Tryestu. — Powitanie księżny Matyldy.)

Wiedeń, 29. września. Powszechna ustawa górnicza rozciągnięta została cesarskiem rozporządzeniem na okręg byłej rzeczypospolitej krakowskiej. Wolno odtąd każdemu właścicielowi gruntu zakładać kopalnie, wyjąwszy soli, jeżeli uczyni zadość przepisom ustawy górniczej. Istniejące już prawa górnicze nie podlegają nowej ustawie.

— Z **Tryestu** donoszą z 25. września.

Jego cesarzewiczowska Mość Arcyksiążę Ferdynand Maxymilian z Arcyksiężną bawią tu już od kilku dni w najściślejszem *incognito* i codzień robią lądem lub morzem wycieczki po okolicy w towarzystwie świty składającej się z kilku tylko osób. Zabawią tu jeszcze jakiś czas a przynajmniej póki nie minie gruba żałoba.

— W Czarnogórze panuje pokój. Książę otrzymał z dwóch stron pieniężne przesyłki. W tureckim obozie także nie widać zapału do walki. Rosyjska fregata „Połkan“ zawinęła do Grawozy; słychać, że ma czekać na swą następczynię, rosyjską śrubową korwetę, poczem uda się do Villafranca dla połączenia się z resztą śródziemnej floty pod dowództwem wielkiego admirała Wielkiego księcia Konstantego.

— Dziennik *Gazetta di Venezia* donosi:

„Ponieważ głęboki smutek, wktórym cesarska familia jest pogrążona, nie dozwolił Jego cesarzewiczowskiej Mości obecnie w Tryeście bawiącemu Arcyksięciu jenerał-gubernatorowi, udać się osobiście do Wenecyi na powitanie przejeżdzającej tamtędy Jej królewiczowskiej Mości księżny Matyldy, zatem wysłał do swego szefa gabinetu, radcę sekcyi barona de Pont z własnorecznem pismem; baron de Pont wręczył księżnie to pismo na dniu 24go b. m. wieczorem i przywiózł do Tryestu odpowiedź.

Hiszpania.

(Powitanie Królowy. — Afrykańska expedycya odłożona. — Wiadomości bieżące. — Administracyjne rozporządzenia. — Doniesienia z Melilli. — Wyprawa na Antylle. — Stan oblężenia zniesiony.)

Madryt, 22go września. Niezliczony tłum ludu oczekiwał i odprowadzał dziś Królowę z okrzykami radości z kościoła Atocha aż do pałacu.

— Afrykańska expedycya odłożona została na czas nieoznaczony.

— *Gaceta* ogłasza kilka mianowań gubernatorów prowincyi i królewski dekret, datowany z San Lorenzo, 20go września, z rozporządzeniem, ażeby na dniu 31. października rozpoczęto powszechne wybory do Kortezów.

— Uwagę powszechną zajmuje teraz zalegający jeszcze w biórze ministeryalnem projekt ustawy względem przedaży dóbr skarbowych i powrócenia posiadłości gruntowych zakładom dobroczynnym. Ostatnie doniesienia z Melilli sa nieco pomyślniejsze. Załodze hiszpańskiej powiodło się podczas jednej wycieczki potłumić Maurów i zabrać im słynne działo 16tofuntowe, za pomocą którego przybierali się twierdzę zrujnować.

— Według dziennika *Epoca* odpłynie pierwszych dni października cztery okręty wojennych z eskadry galicyskiej na wody kubańskie. Okręta te wraz z innemi statkami transportowemi zabiorą z sobą 3000 żołnierza broni rozmaitej, tudzież wielki zapas amunicyi i artyleryę. Zamierzają ściągnąć w Hawanie znaczną eskadrę i 12 000 zbrojnych, i domagać się od republiki mexykańskiej spieszne zadosyćuczynienia. Minister marynarki odwiedził Kadyx głównie dla przyspieszenia posiłków przeznaczonych eskadrze hawańskiej. — Sprzeczne z tem doniesieniem dziennika *Epoca* upewnia *Pays* z odwołaniem się do jednego z dzienników angielskich, że posiłki, jakie Hiszpania wysyła pod Kubę nie sa przeznaczone do wyprawy na Mexyk, lecz tylko na ochronę obywateli hiszpańskich przebywających w zaburzonym i nierządnym Mexyku.

— Depesza telegraficzna z **Madrytu** z 24. września donosi: Stan oblężenia został zniesiony w Katalonii i Maladze, ale w wyższych i niższych Pyryneach, w Aragonii i Jaca pozostanie nadal.

— Rząd zezwolił 200 000 realów na wystawę sztuk pięknych. Królowa wyprawiła wczoraj władzom wielką ucztę.

Anglia.

(Reforma parlamentu. — Rozpoznanie praw poboru cła na Elbie.)

Londyn, 26. września. Słychać coraz więcej, jakoby gabinet lorda Derby zajmował się szczerze reformą parlamentu. *Morning Chronicle* potwierdza tę wiadomość i robi uwagę, że w Anglii pracują teraz nad pobudzeniem całego narodu dla poparcia przyrzeczonej od dwóch lat reformy. Pogłoski o przyszłem mianowaniu kanclerza skarbu p. D'Israeliego jeneralnym gubernatorem Indyi, ucichły zupełnie, sądzą powszechnie, że lord Derby nie mógłby się obejść tak łatwo bez pomocy tego wymownego zwolennika swej polityki. Obok reformy parlamentu zatrudnią się obie izby na sesyi najbliższej inną jeszcze niemniej ważną kwestyą — a to ze stanowiska stosunków internacyonalnych: jest-to kwestya względem obrony krajowej.

— W drugiej połowie sesyi minionej mianowała izba niższa wydział odrębny, który zająć się miał historycznem rozpoznaniem pretensyi Hanoweru do pobierania cła na Elbie i zastanowienia się nad tem, czyli i jaka szkoda urasta ztąd królestwom zjednoczonym. Wydział przedłożył następujące sprawozdanie:

1) Pretensye Hanoweru do pobierania cła na Elbie polegają na traktacie zawartym z Danią roku 1717, i innym ze Szwecyą z roku 1719, mocą których wszelkie prawa państwom tym przysłużające zlano na księcia elektora hanowerskiego. 2) Od okrętów angielskich, które z Hull odpływają do Hamburga pobiera się oclenie tytułem cła 115% od beli jedwabiu przędzonego, 142% od beli towarów bawełnianych i 36% od beli towarów z przędzy wełnianej. 3) Od roku 1849 powiększył się przywóz towarów angielskich do Hamburga o 102%, a z wszystkich innych państw od tegoż samego roku o 99%. 4) Cło na Elbie przynosi znaczną szkodę tak handlowi jak i żegludze Stanów zjednoczonych. 5) Cło na Elbie jest z uszczerbkiem szczególnie tej części naszego handlu i wyrobów, które wytrzymywać muszą konkurencyę na targowisku zagranicznem z takiemiż wyrobami nie oclonemi. Głównie cierpi na tem handel węgla pośledniejszego. 6) Wszelkie do mieszkańców Hamburga należące towary ładowane na okręta hamburgskie wolne są od cła zupełnie, przezco okręta angielskie wytrzymywać muszą konkurencyę, niesłuszną. 7) Mimo tych ceł i trudności powiększył się jednak obrót handlowy Hamburga od lat dziesięciu więcej niż w dwójnasób. 8) Harburgski obrót handlowy wolny od ceł elbiańskich powiększył się jeszcze bardziej niż hamburgski, jak niemniej i handel Bremy (po zniesieniu cła na rzecz Wezery), tudzież miasta Szczecina (po zniesieniu cła na Zundzie). 9) Cło na Elbie tem się różni od cła na Zundzie, że ostatnie pobierano nietylko od towarów wywozowych, lecz od wszystkich bez różnicy, jakie tylko wychodziły do Anglii, gdy natomiast opłacie celnej na Elbie podlegały tylko towary przywożone z Anglii, z uwolnieniem od niej towarów przesyłanych do królestw zjednoczonych. 10) Hanower nieodwzajemniał się Anglii niczem za te cła pobierane. 11) Gdyby stosownie do odnoszącego

się paragrafu ugody z roku 1844, mocą którego zgodziła się Anglia na opłatę ceł elbiańskich do pewnego czasu, wypowiedziano nadal tę ugodę handlową, tedy handel krajowy niewieleby na tem ucierpiał. 12) Słuszną przeto rzeczą, by ugodę zawartą roku 1844 z Hanowerem wypowiedziano w sposób należyty.

Francya.

(P. Thouvenel spodziewany. — Naturalizacya okrętów. — Załoga w Rzymie. — Wiadomości bieżące. — Osady w Algieryi. — Narady Rothszyldowskie. — Skutki i korzyści traktatu z Chinami.)

Paryż, 26. września. Jak piszą dziennikowi *Independance Belge*, ma p. Thouvenel przecież przybyć do Paryża za urlopem zaraz po ukończeniu konferencyi w sprawie regulacyi czernogórskiej granicy. Konferencye miały rozpocząć się w Konstantynopolu na dniu 20. września.

— Minister handlu wydał pismo do izb handlowych zasięgając ich zdania co do dekretu z dnia 17. października 1855 względem naturalizacyi zagranicznych okrętów i wolnego przywozu surowych na budowę okrętów potrzebnych materyałów bez opłaty cła. Okręta za granicą budowane mogą być według tego dekretu we Francyi naturalizowane za opłatą 10 proc. Do dnia 31. grudnia naturalizowano w ten sposób 127 okrętów o 48.741 beczkach wagi i w wartości 20,880.674 franków, w 1857 roku naturalizowano 80 okrętów o 16.220 beczkach wagi, a w pierwszych 5 miesiącach 1858 r. 19 okrętów o 2781 beczkach wagi.

— Francuska załoga Rzymu zostanie wkrótce pomnożoną na własne żądanie Papieża.

— Mówią, że okręta wielkiego rosyjskiego towarzystwa będą mogły urządzić dla siebie w Algieryi port wypoczynku, i utrzymywać skład węgli.

— Na raport księcia ministra Algieryi dekretował Cesarz w subdywizyi Bona w prowincyi Constantine centralne miejsce dla europejskich kolonistów. To miejsce zwać się będzie Sukharas, składać z 308 domów i otrzyma 4638 hektarów pola. Od 1856 roku osiedlają się w Sukharas Europejczycy. i to miasto liczy już 1300 mieszkańców, miedzy którymi jest 700 Europejczyków. Leży w bardzo dobrem miejscu, gdyż od Bony oddalone jest tylko o 100 kilometrów, o tyleż od la Calle, a o 76 od Guelmy, i tu przerzynają się gościńce karawanowe z Tunidy do Konstantyny, i z Teby do Bony. Od kilku stuleci istniał tu zawsze wielki obrót handlowy. Rola jest dobra i w wodę obfita, a w pobliżu jest dość źródeł dostatecznych na założenie młynów i fabryk.

— Wszyscy szefowie domu Rothschild w Europie, to jest z Londynu, Wiédnia, Frankfurtu i Neapolu zgromadzili się obecnie w Paryżu na obrady.

— O traktacie z Chinami zawiera *Monitor* następujący artykuł: Wyprawą na Chiny osięgnął Cesarz zamiar powzięty. Uczyniono bowiem zadość słusznym zażaleniom, a wymierzona kara na urzędnika winnego śmierci księdza Chapedelaine ogłoszona będzie w całych Chinach. Oprócz tego zabezpiecza traktat handlowi naszemu i misyonarzom naszym wolny wstęp do państwa niebieskiego. Runęły już zapory, które od tak dawna oddzielały prawie 300 milionową ludność i kraje niezmierzone od reszty świata. Chiny stanęły otworem, i nie mogą już dłużej opierać się wpływom cywilizacyi. Dnia 27. czerwca podpisał baron Gros traktat z Tiensyna. Jest on wielkiej wagi i bardzo korzystny, zwłaszcza w porównaniu dawniejszych z Chinami stosunków naszych i bardzo ograniczonych korzyści. Wojna Anglii z Chinami roku 1842 doprowadziła do zawarcia traktatu, którym „barbarzyńców" zachodu porównano w pewnym względzie z poddanymi „państwa środkowego", otworzono im porta niektóre, dano pewne gwarancye dla ich handlu i osób, i tym sposobem utworzono pierwsze żywioły nieznanego potąd w Chinach prawa internacyonalnego. Konwencyą z roku 1844 zabezpieczyła sobie Francya korzyść tych punktów rozmaitych, i oprócz tego wymogła na Cesarzu chińskim, że wydał edykt znoszący kary, któremi chrześciańskim Chińczykom zagrożono. Były to bezsprzecznie dość ważne koncesye, które mogły Chińczykom dać lepsze wyobrażenie o potędze Francyi, a o której w Pekinie wiedziano zaledwie z opowieści misyonarzy o przemożności Ludwika XIV. i z głośnej na cały świat sławy Napoleona. Edykt tolerancyi przeniósł zresztą odwieczny nasz protektorat katolicyzmu na Chiny, i rozciągnął go w powszechności na chrześciaństwo. Pierwotne te korzyści były wprawdzie dość znaczne, lecz niedostateczne z tego już względu, że wstęp Europejczykom był tylko w 5ciu portach przyzwolony. Pamiętać też należy i o tem, że względy przyznane edyktem z Tao-Kuangu Chińczykom chrześciańskim były tylko ogólnem przyrzeczeniem cesarskiem, i bynajmniej nie należały do istotnych i ścisłych warunków traktatu, a zresztą nie dozwalał traktat rzeczony rozszerzać chrześciańskiej nauki w Chinach, i jak dawniej wzbraniał misyonarzom wstępu w głąb kraju. Poselstwa też zagraniczne mogły tylko w Makao i Hongkongu przebywać, lecz za to zostawały zawsze w bezpośredniej styczności urzędowej z wicekrólem w Kantonie. Tak więc musiało i nasze poselstwo dyplomatyczne rezydować po-za obrębem posiadłości chińskich, i niepodobna mu było wejść w bezpośrednie stosunki z rządem centralnym. Taki stosunek stawiał reprezentantów obcych na stanowisku podrzędnem, niedozwalał im wpływu potrzebnego, i ujmował im powagi u Chińczyków. Teraz jednak zmieniono zupełnie dawniejszy tryb postępowania, i przyznano nam bezwarunkowo te wszystkie korzyści, jakich domagać się uznał rząd cesarski za rzecz słuszną i potrzebną. Wszystkie porta ważne wybrzeży chińskich, jak niemniej wielkie gościńce i szlaki wodne w głąb kraju stoją już otworem dla naszego handlu i naszej żeglugi. Odtąd mogą obywatele nasi, którym według konwencyi z roku 1844 dozwolono wstępu tylko do 5ciu portów, podróżować za okazaniem paszportu swobodnie po całem państwie chińskiem. Chrześciańscy Chińczycy bezpieczni są już teraz od prześladowania mandarynów, a to na mocy wyraźnej ugody i obowiązującego w niej przyrzeczenia, którego dotrzymanie zależało dawniej od dobrej chęci chińskich urzędników. W osobnych w tym względzie postanowieniach uznano dobrodziejstwa nauki chrześciańskiej, zniesiono groźne kary za jej rozszerzanie, a misyonarzom zachodu wolno teraz zwiedzać wszystkie bez wyjątku kraje państwa chińskiego, i ogłaszać naukę chrześciańską. Wicekról w Kantonie nie będzie już dłużej nieodzownym pośrednikiem w stosunkach naszych, a reprezentant Francyi porozumiewać się ma bezpośrednio z gabinetem w Pekinie. Widoczne są przeto koncesye, które dawniej obrażały pychę Chińczyków. Na przyszłość nie należy się już obawiać tego, by wiarołomstwo i chytrość urzędników niektórych stawiały trudności pomyślnemu i spiesznemu załatwianiu sporów, jakie niekiedy zajść mogą. Bezpośrednie stosunki te z gabinetem chińskim uchylą wiele uprzedzeń i fałszywych przedstawień, a rząd chiński, który tak mylne ma potąd wyobrażenie o narodach zachodu, przyjdzie do lepszego poznania. Przyznane teraz kupcom europejskim prawo zakupowania towarów na miejscu, z pierwszej ręki i bez żadnych pośredników, nada nowy rozwój handlowi. Nowa rewizya ceł uporządkuje opłaty celne stosownie do ceny zmienionej. Od przewożonych towarów nie wolno już będzie mandarynom prowincyonalnym pobierać opłaty osobnej, a rząd ogłosi powszechną taryfę podatku od towarów przewożonych. Od dawniejszego już czasu wymaga żegluga okrętów handlowych większego niż potąd bezpieczeństwa przed korsarzami; rząd chiński pomyśli o stanowczem uchyleniu tej plagi. Wkońcu zobowiązał się rząd chiński w obec Francyi, że tytułem wynagrodzenia straty poniesionej przez kupców francuskich i zwrotu kosztów wojennych wypłaci 15 milionów franków. Uczyniono więc zadość wszelkim żądaniom słusznym i sprawiedliwym. Chiny popchnięte do ruchu i wprowadzone w styczność ze światem, poczują wkrótce dobroczynny wpływ chrześciaństwa i cywilizacyi, a oprócz tego wzmoże się handel obopólny. Wszystko to zdziałano na dalekim krańcu innej części świata za pomocą niewielkich w stosunku sił zbrojnych, lecz głównie przyczyniła się do tego tak szczęśliwego i wiekopomnego wypadku szczera zgoda między rządem francuskim i angielskim, i dzielność ich wojowników.

Holandya.

(Czynności sejmowe.)

Haaga, 24. września. Na wczorajszem posiedzeniu Izby drugiej przedłożył minister finansów budżet na rok 1859, z którego okazuje się zmniejszenie wydatków o 1,300.000 reńskich w porównaniu z rokiem zeszłym; oświadczył też przy tem, że z upływem roku bieżącego pozostanie 28 milionów przewyżki.

Koszta wyzwolenia niewolników w sumie 3 milionów dla Indyi wschodnich, a 15 milionów dla Indyi zachodnich, chce rząd na lat pięć do spłacenia podzielić.

— Na dzisiejszem posiedzeniu izby pierwszej odbyła się narada nad adresem odpowiedzi na mowę od tronu, który też przyjęto według pierwotnego układu komisyi. Adres podany być ma Królowi przez komisyę, w której skład wchodzą oprócz przełożonego pp.: Eysinga, Beeck Vollenhoven, van Dam, van Isselt, van Wessem, de Villers, de Pitte i van Dries.

Szwajcarya.

(Biskupa Marilley urzędowanie ograniczone.)

Gazeta augsburgska *Allg. Ztg.* umieszcza następujący telegram z Berny, z 25. września:

„Biskup Marilley nie będzie mógł odbyć ceremonii bierzmowania w Bernie. Dnia wczorajszego uchwalił rząd wcielenie katolickiej gminy w Bernie do biskupstwa bazylejskiego."

W Bernie utrzymuje się bowiem w prawomocności dekret wydalenia księdza biskupa Marilley'a, kiedy rząd tamtejszy nie przystąpił do uchwały stanów dyecezyi, którą biskupa powołano z wygnania na siedzibę biskupią we Fryburgu, i do objęcia biskupstwa. Ksiądz biskup Marilley, niezważając jednak na protestacyę, oznajmił powtórnie rządowi w Bernie, ze zjedzie do miasta związkowego, gdzie już od lat kilku zaniedbano ceremonii bierzmowania świętego; rząd jednak berneński, który postanowił wcielić miasto do biskupstwa bazylejskiego, otrzymał z różnych stron wezwanie z prośbą, by niedozwolił biskupowi zjechać do miasta związkowego. Kwestyę tę więc rozstrzygnięto w sposób, jak o tem telegram powyższy donosi.

Włochy.

(Okolnik hr. Cavour. — Książę następca toskański z powrotem. — Biskup do Kantonu.)

Dzienniki paryskie z 25. września donoszą:

„Hrabia Cavour wydał okolnik z 19. b. m. do wszystkich ambasadorów zawierzytelnionych przy dworach europejskich w sprawie ustąpienia portu Villafranca. Poczyna od oświadczenia, że składy pusto stojące ustąpiono Rosyi bezpłatnie i tylko do pewnego czasu. Dawniejsze więzienie przekształcone być ma na skład węgla i żywności. Minister sardyński użala się następnie na niechęć

i podejrzliwość dzienników angielskich niesprzyjających jego rządowi, a w szczególności wytyka artykuły dziennika *Globe*, *Morning Post* i *Morning Advertiser*, które obwiniają Sardynię o to, że Rosyi ustąpiła jeden z najlepszych swych portów ze szkodą swą własną i pewnie nie na korzyść Anglii. Następnie zwraca hr. Cavour uwagę ambasadorów na notę umieszczoną w gazecie turyńskiej, którą sprostowano mylne podania niektórych korespondentów. Jakoż tak z tego już oświadczenia, jak niemniej i z noty przesłanej wówczas poselstwu sardyńskiemu, gdy rząd francuski interpelowano na żądanie Rosyi — okazuje się, że nieustąpiono bynajmniej portu Villafranca, lecz tylko składy tamtejsze, i to bezpłatnie i tylko do czasu. Minister sardyński przytacza dalej przykład takiegoż ustępstwa z dawniejszego już czasu, a mianowicie ustepstwa zabudowań rozmaitych Stanom zjednoczonym w zatoce Spezzia, a o czem żaden z obcych dzienników nie wspomniał jakby o rzeczy nadzwyczajnej lub niebezpiecznej. W końcu wzywa hr. Cavour ambasadorów swoich, by według tego sprawdzili w razie zagadnienia całą tę kwestyę, lub wytłómaczyli ją w obec dworów obcych."

— Jego królewicz. Mość książę następca toskańskiego tronu wrócił dnia 22. b. m. do Florencyi z swej podróży do Wiédnia i Drezna.

Rzym, 18. września. Biskup Kantonu Msr Guillemin odpłynie jutro, jak pisze dziennik *Univers* z Civita-Vecchia wprost do swej dyecezyi.

Niemce.

(Przejazd księcia Napoleona. — Termin zwołania sejmu pruskiego. — Regulacya pieniędzy papierowych. — Lista cywilna księcia Wajmarskiego. — Sprawa konkordatu.)

Berlin, 28. września. Książę Napoleon przybył tu wczoraj wieczór o godzinie $9\frac{1}{2}$ kolońskim pospiesznym pociągiem z Paryża. Na przyjęcie jego czekało w dworcu kolei poczdamskiej bióro tutejszej ambasady francuskiej. Książę udał się z dworca do hotelu ambasady francuskiej, zkąd po wieczerzy wyruszył o godzinie 12. w nocy osobnym pociągiem w dalszą podróż do Warszawy.

— Dziennik *N. Pr. Ztg.* powiada, że jeśliby sejm krajowy dla załatwienia sprawy rządów miał być zwołany jeszcze w ciągu roku bieżącego, nastąpiłoby to zwołanie na dzień 19. października.

— *Preus. Koresp.* oświadcza, że rząd pruski nieodstąpił od zamiaru, by kwestya pieniędzy papierowych między rządami związku celnego mogła być uregulowana za pomocą konferencyi, ale wstrzymuje się jeszcze tak długo z urzeczewistnieniem tego planu, dopokąd nieułożą się stanowczo stosunki bankowe w niektórych państwach należących do związku celnego.

Z **Weimaru** donoszą gazecie lipskiej, że Wielki książę zamyśla zażądać nanowo owych 30.000 talarów, które opuścił w roku 1848 z listy cywilnej, a to dla powiększenia się wydatków wielkoksiążęcego domu. Oprócz tej sprawy ma wielko-książęcy rząd przedłożyć także przyszłemu sejmowi ustawę względem indemnizacyi za polowanie.

Sztuttgarda, 20. września. Na posiedzeniu izby drugiej w tym tygodniu był znowu przedmiotem dyskusyi konkordat, z którym jedna partya w izbie pogodzić się nie może, gdyż uwaga jej zwrócona jest na to, by jeszcze przed odroczeniem sprowadzić stanowczą, w sam przedmiot wnikającą naradę, a odroczenie według powszechnego zdania nastąpi natychmiast, skoro etat zupełnie załatwiony zostanie. Partya ta spodziewa się, że izba jest zupełnie usposobiona, ażeby w takiej naradzie stanowczo przeciw rządowi wystąpić i kłopotu go nabawić. Z tem wszystkiem zaczepki na konkordat nie wywrą na rząd żadnego wpływu, bo ma prawo za sobą i całą katolicką ludność kraju.

Rosya

(Mianowania. — Wielkiej Ochty swobody. — Szkoły wojskowe. — Radość z rozgraniczenia z Chinami.)

Petersburg, 18. września. Jenerał-porucznik Murawiew-Amurski został także mianowany jenerałem piechoty.

— W wielkiej Ochcie obchodzono dzień 12. b. m. z wielką uroczystością, a to iż w tym dniu obwieszczono cesarski ukaz względem uwolnienia mieszkańców należących dotąd do departamentu admiralicyi. Wielka Ochta otrzymuje równocześnie prawa miasta.

— Dziennik *Północna pszczoła* przypisuje wielkie znaczenie znanej już uchwale względem założenia 22 wojennych szkół ku wykształceniu konduktorów, topografów, rytowników, nauczycieli gimnastyki i t. d. Te szkoły przeznaczone są dla synów uboższej szlachty, urzędników i wożnych; uczniowie muszą zobowiązywać się na kilka lat do bezpłatnej służby państwa, zaco utrzymują bezpłatnie naukę i pieniężne wsparcie. A ponieważ liczba uczniów ustanowiona jest we wszystkich prawie zakładach na 800 głów, zatem łatwo można obliczyć jak olbrzymi wpływ muszą wywrzeć na stan wojskowy. Tem samem przenika odtąd nieznany żywioł oświaty porządne ale bardzo ważne gałęzie wojskowej służby.

— Chociaż zawarty przez Murawiewa z chińskimi pełnomocnikami traktat względem wytknięcia wschodniej linii granicznej nie jest jeszcze publikowany, wywołał jednak w gubernialnych miastach Sybiryi powszechną radość, którą w Irkucku nawet solennem nabożeństwem i salwami artyleryi obchodzono. Po wytknięciu granicy wschodniej przystąpią teraz do uregulowania podobnież wątpliwej, jak granica Amuru, przestrzeni od Kiachty do gubernii Tomskiej. Mieszkający na tym okręgu Chińczycy i Rosyanie żyją w nieustannym sporze. Teraźniejsze wytknięcie wschodniej granicy nad Amurem było zresztą sądem Rosyan niczem innem, jak tylko poprawką uchybienia, które Gołowin popełnił w pokoju Nerczyńska, zwłaszcza że Chińczycy aż do pojawienia się Rosyan nad Amurem, nie uważali tej rzeki za swą własność, a przeto nie byliby zważali na przybycie Rosyan. Ztąd wyprowadzają ten wniosek, że teraźniejsze nabycie uścia Amuru nie jest nowem, lecz właściwie odebraniem na nowo.

Turcya.

(Nowe pieniądze papierowe. — Patryarcha Ormiański mianowany.)

Konstantynopol, 18. września. Temi dniami puszczono tu w obieg nowe pieniędze papierowe, które mają zastąpić Kaimy na 20 piastrów.

— Byłego patryarchę ormiańskiego w Konstantynopolu, Monsignora Matheos, mianował Cesarz rosyjski powszechnym patryarchą wszystkich Ormian (Catholicos). P. Buteniew oznajmił to mianowanie Sułtanowi i otrzymał jego potwierdzenie.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 28. września. Jest tu mowa o kongresie finansistów europejskich, przyczem idzie o przedsiębierstwo, wymagające kapitału 600 milionów franków.

Londyn, 27. września. Rząd rozesłał do wszystkich dzienników treść traktatu chińskiego.

Londyn, 29. września. (Dodatek do urzędowej poczty zamorskiej). **Bombaj**, 7. września. Trzy rozbrojone pułki zbuntowały się w Multanie, 90 buntowników pojmano; reszta częścią poległa, częścią rzuciła się w rzekę; strata Anglików była nieznaczna.

Paropływ „Afryka" przywiózł pocztę z Nowego Yorku do 15. września i 696.122 dolarów w gotówce. Kurs wexli podniósł się i kurs na Londyn stał na 110.

Turyn, 28. września. Jak utrzymują dzienniki tutejsze obejmie zapewne Lanza ministeryum wojny, ponieważ Oytana niechce przyjąć tego portfeilu, a Cadornie przyznaczono ministeryum nauk publicznych. Prezydentem izby deputowanych mienią adwokata Cassini. — Z Nissy donoszą, że rosyjski jenerał Baghagów przedłożył jenerałowi Lamarmora prośbę rosyjskiego towarzystwa żeglugi parowej o koncesyę na kolej żelazną z Villafranca do Cuneo na Colle di Tenda.

Kurs lwowski.

Dnia 1. października.		gotówka		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	36	4	40
Dukat cesarski	" "	4	39	4	42
Półimperyał zł. rosyjski	" "	7	58	8	5
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	33	1	34
Talar pruski	" "	1	29	1	$30\frac{1}{2}$
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	1	8	1	9
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	79	50	80	20
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	81	30	82	15
%5 Pożyczka narodowa	bez kuponów	82	30	83	15

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 1. października.	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	—	—
" przedał " " 100 po	80	30
" dawał " " za 100	80	—
" żądał " " za 100	—	—
Wartość kupona od 100 złr.	1	—

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 29. września o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% $83\frac{1}{4}$—$83\frac{3}{8}$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 91 — $91\frac{1}{2}$. — Lomb. wen. pożyczki z 5% 94 - $94\frac{1}{2}$. Obligacye długu państwa 5% $82\frac{1}{2}$—$82\frac{5}{8}$, det. $4\frac{1}{2}$% $73\frac{3}{8}$—$73\frac{5}{8}$, det. 4% $66\frac{1}{4}$—$66\frac{1}{2}$, detto 3% $50\frac{1}{4}$—$50\frac{1}{2}$. detto $2\frac{1}{2}$% $41\frac{1}{2}$—$41\frac{3}{4}$, detto 1% $16\frac{1}{4}$—$16\frac{1}{2}$. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 97 — —. Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 96 — — —. Detto Peszt. 4% 96 — —. — Detto Medyol. 4% 95 —. — — Obligacye indemn. niższ. austr. 5% 91 — 92, detto węgier. $82\frac{1}{4}$ — $82\frac{1}{2}$, detto galic. $81\frac{3}{4}$ — 82, detto siedmiogr. $81\frac{1}{2}$—$81\frac{7}{8}$, detto innych krajów koron. $85\frac{1}{2}$ - $86\frac{1}{2}$. Oblig. bank. $2\frac{1}{2}$% 65 - $65\frac{1}{2}$. Pożyczka loter. z r. 1834 308 — 309. Detto z roku 1839 $132\frac{1}{2}$ — 133 Detto z r. 1854 $109\frac{1}{2}$—$109\frac{3}{4}$. — Renty Como $16\frac{1}{2}$ — $16\frac{3}{4}$.

Galic. list. zastawne 4% 78 — 79. Półn. Oblig. Prior. 5% 88 — $88\frac{1}{2}$. Glognickie 5% $85\frac{1}{2}$ — 86. Obligacye Dun. żegl. par. 5% 87 — 88. — Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 87 — $87\frac{1}{2}$. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 110—111. — Akcyi bank. narodowego 947 — 948. Akcye c. k. uprzyw. towarzyst. kred. $250\frac{3}{4}$ — 251. Akcye niż. austr. tow. eskomp. 117 - $117\frac{1}{2}$. — Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 86 — $86\frac{1}{2}$. Detto półn. kolei $175\frac{3}{4}$ — —. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. $266\frac{5}{8}$ — $266\frac{3}{4}$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wpłatą 30% $100\frac{1}{8}$—$100\frac{1}{4}$. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 92 — $92\frac{1}{4}$. — Detto cisańskiej kolei żel. 100 — $100\frac{1}{8}$ — Detto Lomb.-wen. kol. żel. 254 — $254\frac{1}{2}$. Detto Cesarza Franc Józ. wschod. kol. żel. 201 — $201\frac{1}{2}$. Detto losy tryest. $112\frac{1}{2}$—$112\frac{3}{4}$. Detto tow. żegl. parowej 520 — 522. Detto 13. wydania $102\frac{3}{4}$ — 103. Detto Lloyda 340 — 345. Peszt. mostu łańcuch. 60 — 61. Akcye młyna parowego wiéd. 80 — 82. — Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19—20. — Detto 2. wydania 28 — 29. Esterhazego losy 40 złr. $78\frac{3}{4}$—79. — Windischgrätza losy $26\frac{3}{4}$ -27. — Waldsteina losy $26\frac{5}{8}$—27. — Keglevicha losy $15\frac{1}{4}$—$15\frac{1}{2}$. Ks. Salma losy $43\frac{1}{4}$—$43\frac{1}{2}$. St. Genois $38\frac{1}{4}$—$38\frac{1}{2}$. Palffego losy $37\frac{1}{2}$—38. — Clarego 39 — $39\frac{1}{4}$

Amsterdam 2 m. $84\frac{1}{2}$. — Augsburg Uso 102. — Bukareszt 31 T. 275. — Konstantynopol 31 T. —. — Frankfurt 3 m. 101 l. —. Hamburg 2 m. $74\frac{1}{4}$. — Liwurna 2 m. 101. — Londyn 3 m. 9 56. — Medyolan 2 m. 101. — Paryż 2 m. $118\frac{3}{8}$. — Cesarskich ważnych dukatów agio $4\frac{3}{4}$ — —. Detto koron. 13 38 - 40. Napoleons'dor 8 — 8 1. Angielskie Sover. 10 4—5. uperyał Ros. 8 7 — 8. Srebro —.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 1. października.

Oblig. długu państwa 5% $82\frac{1}{2}$; losowane obligacye 5% —; obligacye długu państwa $4\frac{1}{2}$ % $73\frac{1}{2}$; — 4% —; 3% —; $2\frac{1}{2}$ % —; pożyczka loter z r. 1834 —; z r. 1839 —; z r. 1854 — —; poż. nar. z r. 1854 $83\frac{1}{8}$. Obl. banku — Akcye bankowe 948. — Akcye zakładu kredytowego 250 — Akcye kolei półn. po 1000 złr. 1760 Austr.-franc. akcye kolei żelaz. po 500 fr z wypłatą w ratach —; detto z pełną wpłata $265\frac{1}{2}$; kolej żelazna lomb.-wenecka —. Akcye kolei nadciskiej —. Kolej cesarzowy Elżbiety —. Kolej połud. półn. komunikacyjna —. Akcye żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. $522\frac{1}{2}$. Akcye żegl. parowej Lloyda po 500 złr. —. — Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego po 500 złr —. — Galic. listy zast. 4% —. Oblig. indemn. niż.-austr. —; detto innych krajów koron. —; detto galicyj. —. — detto węgierskie $82\frac{3}{8}$ Amsterdam —. Augsburg $102\frac{1}{4}$. — Bukareszt 273. — Konstantynopol — Frankfurt $101\frac{1}{8}$. — Hamburg $74\frac{1}{8}$. Lipsk —. Liwurna —. Londyn 9 57 — Medyolan —. — Marsylia — —. Paryż $118\frac{1}{2}$. — Agio duk. ces. —.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. września

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	329.23	+ 7.4°	91 6	północny sł.	pochmurno
2. god. po poł.	328.57	+ 15 2°	67 8	południowy „	„
10. god. wiecz.	327.94	+ 10.6°	80.3	połud.-zach. „	jasno

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. października.

Hotel rosyjski: PP. Cielecki Alf., z Krakowa. — Suchodolski, c. k. rotmistrz, z Brzeżan.

Hotel europejski: PP. Antoniewicz Jakób, c. k. radca sądu obw., z Złoczowa. — Dybczyński Rom., z Lubatowa.

Hotel angielski: P. Żukowski Karol, z Michałkowa.

Pod koleją żelazną: P. Bechel Adolf, c. k. pens. kap., z Złoczowa.

Pod tygrysem: P. Fella Józ., c. k. porucz., z Czerniowiec.

Hotel Śliwińskiego: P. Ubisz Fel., z Ostobuża.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. października.

PP. Ks. Czartoryjski Alex., do Krakowa. — Deboli St., do Stryja. — De Berza Fakasy, c. k. rotm., do Krakowa. — Gubata Rud., c. k. prz. pow., do Rawy. — Hr. Krasicki Edm., do Liska. — Hr. Łoś August, do Werchraty. — Prouvy, c. k. podpułk., do Krakowa. — Radziszewski Med., do Rosyi. — Sozański Cel., do Kornalnowic. — Stańkiewicz Stef., do Podlisek. — Wiszniewski Henr., do Dobrzan. — Zawadzki Ant., do Firlejówki.

Termina

sprzedaży, kupna, dzierżawy, licytacyi i t. d.

Dnia 4. października: Wydzierzawienie stacyi mytowych w Sanoku. — Licytacya na dostarczenie kamienia na gościniec w Sanoku — Wydzierzawienie propinacyi w Delatynie. — Sprzedaż dwóch zegarów we Lwowie. — Sprzedaż ryb w stawie Berdychowskim w Jaworowie. — Wydzierzawienie podatku konsumcyjnego w Toustym w Zaleszczykach.

Dnia 5. października: Wydzierzawienie prawa wyszynku w Peczeniżynie i Jabłonowie w Kołomyi. — Wydzierzawienie stacyi mytowych w Brzeżanach.

Dnia 6. października: Wydzierzawienie podatku konsumcyjnego w Zaleszczykach. — Wydzierzawienie stacyi mytowych za pomocą ofert w Stanisławowie.

Dnia 7. października: Wydzierzawienie Spryniecкiego sołtystwa w Samborze. — Licytacya na przewiezienie tytoniu i tabaki za pomocą ofert we Lwowie.

Dnia 11. października: Sprzedaż części dóbr Grąziowa w Przemyślu. — Licytacya na dostarczenie wiktuałów dla szpitalu we Lwowie. — Sprzedaż ruchomości po Mateuszu Brzyskim we Lwowie.

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY
stanu galicyjskiej kasy oszczędności

z dniem 30. września 1858.

Stan czynny.

Gotowizna . . . . zł. 28.882 kr. 17 den. 1

Papiery publiczne:
a) nieulegające kursowi i płatne za okazaniem . . . . „ 94.700 „ — „ —
b) „ „ z terminem najdłuższym sześciu miesięcy . . . . „ 263.198 „ 45 „ —
c) sprzedajne po kursie . . . . „ 217.090 „ 25 „ 3

Zastawy: kwoty udzielone na papiery i monety z terminem najdłuższym dni 90 . . . . „ 346.253 „ — „ —

Weksle: których termina nie nadeszły „ „ „ „ . . . . „ 119.174 „ 50 „ —

Pożyczki hypot.:
a) ziemskie . . . . „ 1,764.108 „ 19 „ —
b) miejskie . . . . „ 742.029 „ 40 „ —

Rachunek różnych osób: drobne należytości i niedobory . . . . zł. 23.783 kr. 35 den. 3

Stan bierny.

Wkładki na książeczki: było z końcem zeszłego miesiąca . . . . zł. 3,322.562 kr. 42 d. 2
w m. b. włożyło 656 stron . . zł. 69.058 kr. 5 d. 3
„ „ „ wypłacono 541 stron. „ 91.036 „ 19 „ 1
Przewyżka zwróceń . . . . zł. 21.978 kr. 13 d. 2 — zł. 3,300.584 kr. 29 den. —

Zakłady publiczne na rachunkach ciągłych mają . . . . 4.591 „ 55 „ 1

Ogóły . . . . zł. 3,575.437 kr. 17 den. — zł. 3,328.960 kr. — den. —

Odjąwszy sumę mniejszą od większej . . . . „ 3,328.960 „ — „ —

Przewyżka surowa stanu czynnego stanowiąca fundusz do rozliczenia się w końcu roku ze stronami z należnych im prowizyi . . . . „ 246.477 „ 17 „ —

Lwów, dnia 30. września 1858.

Od Dyrekcyi galicyjskiej kasy oszczędności.

KRONIKA.

W sali redutowej gmachu teatralnego wyprawią dziś amatorowie wielkie muzykalno-dramatyczne soirée, przeznaczając trzecią część dochodu na fundusz tutejszych inwalidów. Z grzeczności będą mieć udział w tym koncercie: Panie Hoffmann Majranowska i Kanett Kurtz, które przed odjazdem wystąpią po raz ostatni w tym koncercie; panowie Józef i Antoni Jerziczka, Jan Kińsky i jedynastoletnia wirtuozka na skrzypeach, Barbara Hollas.

— Zajmujący widok przedstawia obecnie kometa Donatego. Odkąd przestał księżyc przeszkadzać mu swojem światłem, nabiera coraz większego blasku, i jak wyrachował p. Löwy na obserwatoryum wiedeńskiem, osiągnie do 9. b. m. najwyższy stopień jasności; a iż przytem zwraca się tak ku słońcu, że zachodzi dopiero we trzy godzin po niem, przeto pokazuje się temi dniami zaraz z zapadnięciem zmroku w całej swej okazałości. Różnica jasności jego od 14. września przedstawia się podług wyrachowania pana Löwy w następujących liczbach:

Wrzesień		Blask	Październik		Blask
14	—	1.0	1	—	3.4
23	—	1.7	3	—	3.9
25	—	2.0	5	—	4.4
27	—	2.4	7	—	4.7
29	—	2.0	9	—	4.9
—		—	11	—	4.7

Od połowy bieżącego miesiąca zacznie znowu księżyc osłabiać blask komety, który też wkrótce potem zniknie z naszego horyzontu w kierunku południowym.

— 1788 roku liczył Paryż tylko 665.000 mieszkańców między którymi znajdowało się tylko 61.000 rzemieślników i wpisanych robotników. Dziś, według dziennika „Revue Municipale“ mieści Paryż w swych murach 1,200.000 mieszkańców a między tymi 80 procent co żyją tylko z pracy rąk. W ostatnich pięciu latach pomnożyła się ludność tego miasta o 131.000 mieszkańców, a jeżeli w tym stosunku przybywać będzie co roku tedy w 1900 roku liczyć będzie Paryż 2,500.000 mieszkańców.

— W roślinnym ogrodzie w Paryżu od kilku dni pracują jakby ulaskawić lamy. Co rana, opowiada jeden z naocznych świadków, widzieć można w szerokich ulicach tego ogrodu jak małe chłopcy jeżdżą na lamach kierując niemi z łatwością zwykłemi lejcami. Jednak tylko wprost z Peru nadesłana lama okazywała się uporną, lecz i z nią się powiodło.

Dodatek tygodniowy Nr. 40.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

1. Wacław Hieronim Sierakowski, starowierny pasterz z XVIII wieku przez Maurycego hr. Dzieduszyckiego.
Dokończenie mowy Sierakowskiego w Senacie. Zwołanie nadzwyczajnego sejmu. Stronnicze zabiegi. List Sierakowskiego z Tumaszowa w aktach kapituły lwowskiej.
2. Wychowanie publiczne. Stan szkół, nauk i uczniów w roku 1857. V. Szkoły elementarne. (Dalszy ciąg): w obwodzie stanisławowskim; w obwodzie stryjskim; kolomyjskim; czortkowskim; przemyskim; sanockim.
3. Gorzelnie i browary w lwowskim okręgu administracyjnym. Wydatek w lipcu 1858—1857.
4. Augustów czyli Mosty wielkie. Dokument z r. 1550 i poźniejsze potwierdzenia.
August III. potwierdza, potwierdzane już od Zygmunta III. i Jana III. przywileje Zygmunta Augusta i Stefana Batorego, tyczące się przeistoczenia wsi na miasteczko i onego urządzenie.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*